

Дејан Дуковски

ДУХ КОЈИ ХОДА

(Прометејев пут)

Копродукција Српског народног позоришта и Центра за развој визуелне културе

Дејан Дуковски

ДУХ КОЈИ ХОДА

Прометејев пут

Режија: Александар Поповски

Превод: Вера Василић

Музика: Бариш Маниса (Bariş Manisa)

Сонг: Срђан Стојновић

Сценографи: Таџисер Севинћ (Tacıser Sevinç) и Саша Сенковић

Костимограф: Марина Сремац

Сценски покрет: Иста Степанов

Асистент режије: Момчило Миљковић

Лица:

Мара

Никола

Кирил, Морфа

Пој

Жан

Келнер, Николај, Месар, Вук

Марија

Асијасија

Жозефина

Милена

Ненад Пећинар

Душан Јакишић

Милорад Капор

Игор Павловић

Страхиња Бојовић

Радоје Чупић

Јована Стипић

Гордана Ђурђевић Димић

Вишња Обрадовић

Даница Грубачки

Инспицијент: Владимир Савин

Суфлер: Срђан Стојновић

Асистент сценографа: Нада Даниловац

Мајстор светла: Мирослав Чеман

Мајстор тона: Владимир Огњеновић

Премијера: 15. септембар 2015, сцена „Пера Добриновић“

Време трајања представе: сат и четрдесет минута.

Декор, костими и остала сценска опрема израђени у радионицама Српског народног позоришта.

ДЕЈАН ДУКОВСКИ

Један од најбољих македонских драмских писаца млађе генерације.

Врло успешан и као

сценариста. Његова драма *Буре баруџа*, премијерно изведена 1996. у Македонском народном театру у Скопљу, постигла је европски успех и освојила многе награде на светским фестивалима, и као позоришна представа и као филм.

Дејан Дуковски је рођен у Скопљу 1969. Дипломирао је драматургију на Факултету драмских уметности у Скопљу, код професора Горана Стефановског. Радио као драматург на Телевизији Македонија, а 1993. постаје асистент на ФДУ (Одељење за филм и телевизијски сценарио). Годину 1994. проводи у Америци, где је стипендиста програма „ArtsLink“. Од 1998. је професор на Факултету драмских уметности.

Његов први драмски текст: *Балканска*, изведен је 1987. на сцени Народног позоришта у Штипу, драма *Балкански вампир* отворила је 1989. фестивал Млад отворен театар у Скопљу. Године 1991. написао је лутка игру за децу *Рода Шиљан*, а 1992. у Велесу и Скопљу изведена је његова драма *Џин и сегам љаџуљака*. Драма *Балкан није мршав* била је 1993. премијерно изведена у Битољу, а потом учествовала на Битефу. Драма *Маму му јебем ко је први љочео*, премијерно изведена у Македонском народном театру у Скопљу 1997, исте године освојила је Гран при Битефа, успешно изведена на Бонском бијеналу и отворила је фестивал MESS у Сарајеву, 1998.

Дејан Дуковски врло успешно се бавио превођењем (*Жена*, Едварда Бонда) и филмском сценаристиком, *Свејло сиво*, за студентски омнибус који је настао у копродукцији ФДУ и продукцијске куће „Пегаз“.

Драмски текст *Буре баруџа*, написан 1995/96. преведен је на немачки, енглески, пољски, српски, хрватски, холандски, шведски, мађарски, руски и објављен у бројним часописима у Македонији и иностранству.

Драма је постављена у Београду (Југословенско драмско позориште), Хагу (Der national Toonel), Атини (Theatro Amore), Стокхолму (Theater Tribunalen), Гетингену (Junges Theater), Хелсинкију (Virus Theater), у Француској (Comédie de Saint Etienne), Лос Анеђелесу (Tim-escape Arts Group), Лондону (Gate Theater), Загребу (Керемпух), Бечу (mbh Theater), Грацу (Schauspielhaus), Токију...

За редитеља Горана Паскаљевића, Дејан Дуковски пише филмску адаптацију *Буре баруџа*, а филм је снимљен у француско немачко турско македонско СЦГ копродукцији и освојио бројне награде на фестивалима у Битољу (Бронзана камера 300), Анталији и Хаифи (Гран при), Венецији (ФИПРЕСЦИ награда критике) отворио је фестивал у Солуну и фестивал Алпе-Адрија у Трсту.

Дејан Дуковски је аутор сценарија за филм *Бука у љави* по роману Драга Јанчара, у режији Андреја Косака.

Реч писца

„Решење нам је пред носом, али га не видимо. - Какво решење? - Решење за ово срање. - Мислите на ово наше срање или на ово наше - наше срање?”

Тако почиње ова драма и лична епопеја главног лика Мара, иницирана прилично усраном ситуацијом у којој се налази. Њему је систематски чињена неправда и он решава да крене у борбу за своја права. Креће у ирационалан поход против корумпираног система. У рат, сам против свих. Његово главно оружје је хипнотичка моћ убеђивања, а његов метод је убијање. Крвавогази све и сваког што му стоји на путу, ходајући као носорог својом стазом правде, пут слободе. Ко је Мара? Херој? Убица? Обичан човек доведен до елементарне опструкције здравог разума? Дух са секиром или вихор револуције који кидише на главу режима... Можда само идеја коју има пуно обесправљених данас.

Дејан Дуковски

АЛЕКСАНДАР ПОПОВСКИ

Филмски и позоришни редитељ. Рођен у Скопљу (Македонија) 1969. Дипломирао је на Универзитету „Св. Кирил и Методије“ у Скопљу. Његови професори су били Слободан Унковски и Столе Попов. Редитељски деби имао је 1992, представом по тексту Дејана Дуковског *Џин и седам љубљака*, у Градском театру у Скопљу.

Течно говори и пише македонски, хрватски, словеначки, српски и енглески језик.

Користи се француским, бугарским и руским језиком.

Представе (избор): Лорка, *Љубав Перлијина* и *Белисе* (независна продукција, Скопље); *Тек њако, њод облацима* (Позориште „Мала станица“ Скопље и Aarhus Theatre, Копенхаген, Данска); Д. Хармс, *Циркус Принџимџрам* (Позориште „Мала Станица“, Скопље); Дејан Дуковски, *Маму му ко је њрви њочео* (Македонски народен театар, Скопље); Мариус Ивашкевичус, *Заџворени џрад* (Teatro Stabile Sloveno, Трст); Шекспир, *Сан лејње ноћи* (Градско казалиште „Gavella“, Загреб); *Metamorphoses*, адаптација и драматизација Овидијевог дела (КУГ, Грац); Славко Грум, *Дојађај у месџу Гоја* (СНГ, Цеље); Елен Пег, *Нови џријаџељи* (Национални театар северне Грчке, Солун); Ана Ласић, *Анџириди* (Словенско народно гледалиште, Љубљана); Молијер, *Дон Жуан* (Драмски театар, Скопље и Охридски летњи фестивал); Б. Србљановић, *Алиса у земљи чуда* (Атеље 212); Чехов, *Три сесџре* (Народен театар, Битољ); Шекспир, *Бура* (Турска грама Театра мањина, Скопље); Мартин Мекдона, *Јасџучко* (СНГ, Цеље); Чехов, *Вишњик* (НП, Београд); Г. Бихнер, *Данџонова смрџ* (Teatro stabile di innovazione del FVG, Удине); *Дракула*, по мотивима романа Брема Стокера, адаптација и драматизација Александар Поповски и Дејан Дуковски (СНГ, Марибор); *Дон Кихоџ*, по мотивима Сервантесовог романа, адаптација и драматизација Т. Коси/Ј.Венцељ/А. Поповски (СНГ, Марибор); Д. Дуковски, *Балкан није мрџав* (Драмски театар, Скопље); Д. Дуковски, *Буре баруџа* (Сатирично казалиште „Керемпух“); Колтес, *Роберџо Цуко* (Атеље 212); Г. Стефановски, *Дивље месо* (Драмски театар, Скопље); Волтер, *Кангид или Оџџимизам* (ЈДП, Стеријина награда за режију 2009); М. Марковић, *Бродџ за луџке* (СНГ, Љубљана, најбоља представа на Позорју 2010); Шекспир, *Хамлеџ* (Universitat fur Musik und Darstellendekunst, Грац, Аустрија); Стриндберг, *Госџиџа Јулија* (Турска драма, Скопље); Ибзен, *Пер Гинџ* (Казалиште „Gavella“, Загреб); Горан Стефановски, *Огисеј*, Копродукција Казалиште „Ulysses“, ГДК „Gavella“, Атеље 212, Стеријино позорје,

Српско народно позориште, Театар на навигаторот, Скопје; Кристофер Хемптон, *Dangerous Liasons*, СНГ Марибор; Михаил Булгаков, *Животој на Молиер*, МНТ, Скопје; Владимир Мајаковски, *Misterij Buffo*, СНГ Драма, Љубљана (Награда на Данима комедије, Цеље); Шекспир, *На Три краља*, ХНК, Загреб; Жан Ануј, *Антијона*, ГДК, "Gavella", Загреб; Борис Вијан, *Les Bâtitseurs d'Empire*, „Hayal Perdesi“ продукција за Istanbul International Theatre Festival; Данил Хармс, *Живео Хармс!*, СДК "Керемпук", Загреб; *Aus dem bürgerlichen Heldenleben*, *Carl Sternheim*, МГЛ Љубљана; Горан Војновић, *Такси*, City Teatar, Љубљана; Горан Стефановски, *Figurae Veneris Historiae*, СНГ Драма, Љубљана.

Филмска режија: "Light Gray" – омнибус – (Митревски – Поповски – Јанићијевић) продукција ТРФЗ "ПЕГАЗ", 1993; "Goodbye 20TH Century" (Поповски - Митревски) продукција "Mirko & Slavko – First Partizan Production", 1998; "Metamorphoses", кратки филм, Partysans/Кино око/New Moment, 2008; "Balkan is not Dead", копродукција Кино Око продукција/ Тестамент Филмс, Београд, 2012

Академски и педагошки рад: 2007 – "Метаморфозе", сарадња Академије драмских уметности, Универзитет "Св. Кирил и Методиј", Скопље, Universität für Musik und Darstellende Kunst, Грац 2009 – "Хамлет", Universität für Musik und Darstellende Kunst, Грац.

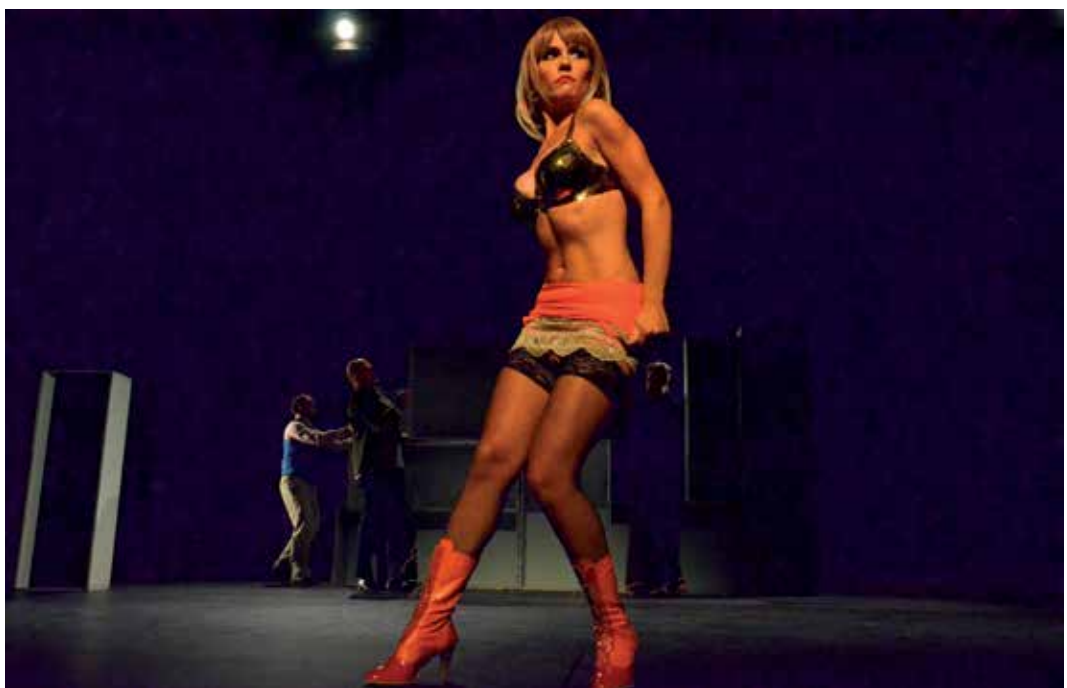
Национални Театар северне Грчке, Солун: Workhop у Солуну.

Реч редитеља

Потреба да радимо ову преставу је настала од потребе да себи објасним како индивидуалац може да функционише у свету који смо створили у последњих петнаест година. Кад говорим о том свету, мислим на свет који је одредио себи капиталистички либерализам као примарну идеологију, национализам као државну политику, криминал и религију као доминантан став и поглед на ствари. У том свету хода Хамлет, човек који јасно види превару. У 90-им је било сасвим јасно ко је позитивац а ко негативац. Нови век је све изједначио, они су прешли на нашу страну, узели наш говор, одећу, понашање. Постали су мирољубиве демократе у вучјој кожи. Наше поље борбе се сузило и морали смо да тражимо нова поља деловања.

Тако је настала прича о човеку који креће у борбу против тог система. Утопијска мелодрама о могућем Хамлету који, уместо да размишља, делује. Уместо да сумња, он одлучује да убије и Краља и Краљицу и све који му стоје на путу да ослободи и очисти овај свет од неправде. Постоји неправда, каже он, и то је то. Неко је морао да почисти.

Александар Појовски

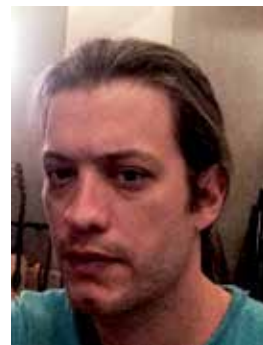
ТАЦИСЕР СЕВИНЋ (TACISER SEVINÇ), сценографкиња

Студирала је сценографију, костимографију и дизајн светла на Одсеку за сценски дизајн Универзитета Mimar Sinan Fine Arts. Након дипломирања (2004), радила је као сценограф и костимограф у Istanbul Municipal Theatre, а 2003. номинована је за награду Афифе, за најбољи костим у представи *Ричард Трећи*. Учествовала је (2005. и 2008), са позориштем Savas ve Kadın на фестивалима у Сарајеву и Скопљу (*Жена као бојно ђоље у рају у Босни и Херцеговини*). Између 2005. и 2008, ради као дизајнер ентеријера, 3Д моделар и фотограф и дизајнира бутике, пословне просторе и куће, као и изложбе и сајамске штандове. Од 2008. ради као сценограф и костимограф у Istanbul Municipal Theatre, а као слободни уметник радила је и за неколико приватних позоришта. Од 2006. ради и сценографију за филм и тв продукције, као и тв рекламе. С Александром Поповским радила је у позоришту „Hayal Perdesi“, сценографију за представу по тексту Бориса Вијана – „Les Bâtisseurs d` Empire“, 2014.

БАРИШ МАНИСА (BARIŞ MANISA), композитор

Рођен 1977. Дипломирао композицију и теорију музике на Техничком универзитету у Истанбулу. Од 2005. до 2009. предавао теорију музике на И. Т. У. и на Универзитету Билги. Компонује је музику за позориште и телевизијске продукције. Основао је музичку продукцијску кућу Доғз, 2014. Дела: „Surname“, „Birthdy Party“, „Isimsiz“ (Istanbul City Theatre), „Lost In Yorkers“ (Tiyatro Kare), „The Empire Builders“ (Hayal Perdesi), „Puppet Theatre“ (National TV), „Stories from the Earth“ (TRT), „Apiterapi“ (TRT). Компонувао је музику за представу „Les Bâtisseurs d` Empire“, по тексту Бориса Вијана, у режији Александра Поповског, у Theatre „Hayal Perdesi“, у Истанбулу.

МАРИНА СРЕМАЦ, костимографкиња

Дипломирала (1990) на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду, на одсеку за костимографију, а постдипломске интердисциплинарне студије (2001), завршила на Одсеку за сценски дизајн Универзитета уметности у Београду. Од новембра 1997. ради као костимограф у Српском народном позоришту. Као костимограф и сценограф радила у многим позориштима у земљи (Народно позориште, Сомбор, Народно позориште, Суботица, Кикинда, Вршац, Народно позориште „Тоша Јовановић“, Зрењанин, Позориште младих, Нови Сад, Новосадско позориште/ Újvidéki Színház, Атеље 212, као и Persephone Theatre, Saskatoon, Канада). Сарађивала, поред осталих, и са редитељима: Коканом Младеновићем, Томијем Јанежичем, Ксенијом Крнајски, Душаном Петровићем, Ђурђом Тешић, Слађаном Килибардом, Марком Каћанским, Золтаном Камондијем, Андрашем Урбаном, Анђелком Николић, Борисом Лијешевићем... Добитница је две Стеријине награде за костимографију (*Наход Симеон* Милене Марковић, у режији Томија Јанежича, СНП и *Поморанџина кора* Маје Пелевић, у режији Кокана Младеновића, СНП) и награде за најбоље костиме на Југословенском позоришном фестивалу у Ужицу за представу *Ја или неко групи*, Маје Пелевић, у режији Кокана Младеновића, СНП.

САША СЕНКОВИЋ, сценограф

Рођен 1964. у Темерину. Дипломирао на Академији уметности у Новом Саду (1991) на Одсеку скулптуре у класи проф. Љубомира Денковића, а специјализацију завршио на Катедри за сценографију на Позоришној академији у Прагу. На истој академији завршио магистарске студије у класи професора Јана Душека. Учествовао на више од десет групних и реализовао две самосталне изложбе цртежа и скулптура. Добитник је награде за скулптуру на изложби уметничких академија Југославије у Сарајеву. Од 1992. је шеф израде сценске опреме и технике СНП-а. Од 1991. до 1998. самостално реализује пројекте који покривају потребе и продукцију свих позоришта у Новом Саду: СНП, Новосадско позориште/Újvidéki Színház, Позориште младих. Од 1999. до 2003. радио као вајар извођач за Народни Дивадло (Народно позориште) у Прагу. Паралелно ради на реализацији сценских објеката за филмски студио Барандов, Позориште Kalich у Прагу итд. Од 2004. до 2011. ради за Позориште младих у Новом Саду као сценограф и шеф позоришне радионице.

Дејан Дуковски:

КАДА ЛУДИЛО ПОСТАНЕ СТВАРНОСТ

Када ме неко пита одакле сам, најлакше ми је да кажем да сам из позоришта – рекао је у једном интервјуу пре неколико година Дејан Дуковски (1969), један од најуспешнијих македонских драмских писаца, са европском адресом, каријером и репутацијом. Његова драма “Буре барута” средином деведесетих отворила му је врата успеха у свету. Прво као позоришна представа у Југословенском драмском позоришту, у режији Слободана Унковског, затим на више десетина европских сцена, да би у филмској верзији, са редитељем Гораном Паскаљевићем добила репутацију једног од антологијских дела наше кинематографије.

По драмским текстовима Дуковског, међу којима су најпознатији „Балкан није мртав”, „Маму му јебем ко је први почео”, „Дракула”, „Друга страна”, „Празан град” и други, превођеним на бројне језике, стваране су врло успешне позоришне представе и филмови широм Европе.

Нова драма Дејана Дуковског „Дух који хода” имаће праизведбу 15. септембра у Српском народном позоришту. Редитељ је Александар Поповски, још једно од значајнијих имена позоришног света овог региона који се за текст Дуковског одлучио из потребе да „себи објасни како један индивидуалац може да функционише у свету који смо створили последњих петнаест година”.

* Публика Српској народној позоришћу биће ускоро у прилици да премијерно види још један ваш комад који представља праву дијагнозу садашњеј времена и да тишања које окреће њејозна и као свој дубоки, интимни проблем. Ко је тај ваш јунак Александар Мара која сте представили као оној који „крваво јази све и свакој шио му шиоји на јушу”?

– Мара је човек без лица, у ствари човек са хиљаду лица. Он је неко коме је нанета неправда, која му дубоко разара живот и он решава да разори неправду. Уствари да разори неправедни систем. Он је тај који поставља дијагнозу. Његова мисија је прилично лудачка, па можда је он само један лудак чије лудило постаје стварност... Мара долази из света позоришта као супер херој из света фикције и на свој врло специфичан начин спашава свет. Тражи своје мотиве у Шекспиру. Ослања се на Хамлетову правичност и разборитост, живи у својој позоришној илузији, али за разлику од Хамлета врло је конкретан у физичким намерама и учинцима. Окрутно, путем хипнозе и физичког елиминисања мења своју ситуацију и свет на боље. Али не може бити херој, или јесте херој прљавих руку. Мара је суров и зао као свет који га окружује. Он је само производ или нуспродукт тог света корумпираних моћника и тирана. У ствари, обичан човек.

* Са редишељем Александром Појовским сѣе осѣварили велике усѣхе, и у ѿзоришћу и на филму, колико је за ѿсца важно да има ѿравој „ѿумача“ свој дела, ѿоѿшово када је реч о ѿраизведби којачесѿо огређује будућносѿ једној дела?

– Мени је изузетно важно и драго да опет са Ацом радимо праизведбу мог комада. Заједно смо били „неки нови клинци“. Он зна мој сенс и ја његов. Зна да надогради моје идеје, а мене инспиришу његове. Аца је врло талентован режисер. Сада и веома искусан. Заједничка енергија у истом правцу је врло значајна у позоришту. Наравно да је улога тумача или режисера од пресудног значаја генерално за сваку представу, а поготово за праизведбу једног комада. Наравно да је исто толико важна и цела екипа, а у овом случају то је врхунска екипа... Од продукције до глумаца који су сјајни. Ја сам у животу имао среће да радим са великим режисерским именима као што је Аца, или Унковски, Готчев, Паскаљевић... Е сад, једном приликом је Јован Ђирилов рекао, имамо прави комад, најбољег режисера и глумце, а сад нам треба још нешто...

* Колико је на ваше формирање као драмској ѿсца уѿициала чињеница да је ваш ѿрофесор био Горан Сѿефановски и који су ѿо ауѿори евројске драмаѿурије заѿим били за вас инсѿираѿивни?

– Пуно тога сам научио од Горана. Био сам примљен у прву Горанову класу са својих седамнаест година и мени је он био као други тата. Осим што је велик драмски писац Горан је и фантастичан педагог. Он је на неки начин формирао суштину мог позоришног разумевања. Не само као драмску технику, него и начин гледања света око себе. Од њега сам научио да ценим Шекспира, а затим и читам енглеске драмске писце као Бонда, Пинтера... Учио сам наравно и од наших тада заједничких аутора као што су Душан Ковачевић, Душан Јовановића, Слободан Шнајдер, да не заборавим Ацу Поповића... Уопште цела та југословенска сцена је веома утицала на мене. А мислим да је била веома значајна уопште и у свету. Касније сам имао прилику да прилично пратим немачко позориште...

* Пријадаѿе крују драмских ауѿора са ових ѿросѿора које је ѿреѿознало савремено евројско ѿозоришће. Шѿа је ѿо вашем осећају оно шѿо ваш драмски рукојис чини универзалним и свуда разумљивим?

– Па, ваљда пар ствари које се свуда разумеју. Није секс и насиље, тога има пуно... Ваљда оно друго између. Не знам, хумор који је тешко дефинисати, можда и сама драматичност контекста

у ком су настали... На крају крајева и срећа да се нешто појави у право време и на правом месту. Искрено и не знам, а оно што сигурно знам је да кад се „Буре барута“ појавило у Београду, текст је био прихваћен као домаћи и престава је поносно представљана напољу. Иако се тад земља већ почела распадати, још увек је постојао неки заједнички културни дух. Као дух који хода. Јован Ћирилов је тад максимално допринео да се мој рад престава у свету.

* Да ли је мојуће ѿново усѿосѿавиѿи неки заједнички кулѿурни или бар ѿозоришни ѿросѿор у реѿиону и како ви видиѿе будућносѿи овакве сарадње?

- Било би глупо да не буде тако. Уствари глупо је што се уопште распао. Ми смо се у сваком погледу разјединили, да би се сад опет морали сјединити. Желимо исте ствари, бољу будућност... Разумемо се прилично, у сваком случају боље него рецимо са Финцима... Ја и даље не осећам да сам прешао у другу државу кад пређем границу између нас и вас... У сваком случају тржишта су мала и глупо је не искористити то.

Нина Поѿов

(Инѿервју ѿреузетѿ из новосадскоѿ „Дневника“)

Нови филм са Гораном Паскаљевићем

* Које су ѿѿѿе из свеѿа који вас окружује које би ѿо вама моѿле ѿрерасѿи у неку будућу драму? Шѿа је ѿренуѿно акѿуелно у вашој сѿваралачкој радионици? Где се све у ѿоследње време ѿрају ваше драме?

– Можда враћање ка мало хуманијем друштву, можда спас планете, можда сјај из очију неког детета, можда спас у Галичнику... То је прелеп напуштени град високо у планинама на Бистри, где сам се делимично преселио. Имам идеју да пишем драму која почиње ту. Надам се такође да ћу са Гораном Паскаљевићем успети да завршим филм за који смо почели да радимо сценарио базиран на мом комаду „Изгубљени Германци“. Представа у режији Унковског и даље игра у Скопљу. Било је неких идеја да гостујемо у Србији... Срећан сам да се моји комади још играју, углавном по Европи. Поносан сам што је то чак и у Грчкој.

Копродукција

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

УСТАНОВА КУЛТУРЕ ОД НАЦИОНАЛНОГ ЗНАЧАЈА, НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21000 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ, управник
Директор Дrame / АЛЕКСАНДАР ГАЈИН

Уредник / ДАРИНКА НИКОЛИЋ
Фотографије / МИОМИР ПОЛЗОВИЋ
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / НОРБЕРТ БАРЦАЛ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампарија ПРЕСИЈА, Београд
Тираж 800

155. сезона 2015/2016.

www.snp.org.rs